

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Döntsön a Sulchan Aruch

Dr. Groszmann Zsigmond pesti rabbi levele. — A kapucinus és a kapuciner. — Kahán-Frankl Samu jelölt-sége. — A Laborca partjától a Pece partjáig. — Péntektől vasárnapig a pesti izr. leánygimnáziumban. — Olvasom...! Nem olvasom...! — Szines riportok, érdekes hírek, stb.

Szombati olvasmány

Noszau hetiszakaszról

Harminc éves kortól ötven évig a lévíták a gyülekezet sátorában az istentiszteleti és a teherviselési szolgálatot végezzék.

(A levítáknak, akik papi szolgálatot végeztek, birtokuk nem lehetett, a régi zsidóságban papi vagyon nem volt, amint a Tóra ezt más helyen úgy fejezi ki: „Az Uristen legyen az ő birtoka”).

Ha a férfi feleségét gyanusítja, hogy letért az erkölcs útjáról, a szentélyben tisztító víz próbának kellett kitennie.

(A szöveg „az asszony, aki letért” úgy is fordítható: „az asszony, aki megbolondult”. Ez azt mutatja, a Midras szerint: a házasságtörés csak akkor következik be, ha a férfi is, az asszony is megbolondulnak).

Ha valaki vallási célból „názir” lesz, azaz különös vezeklési fogadalmat vesz magára, úgy fogadalmi idejének leteltével áldozatot kell hozni, többek között vétekáldozatot is.

(Milyen értelme van e vétekáldozatnak? kérdik a Talmud bölcsei. S azt felelik: vétkezett a „názir”, mert fölöslegesen sanyargatta magát, nem ivott bort és azért vezeklésül vétekáldozatot mutasson be. Mert így tanította Ráv: Számot fog majd adni az ember az isteni trónus előtt, mindazokért a megengedhető élvezetekért, amelyeket megszerzhett volna magának és nem tette meg.

A pusztai szentély fölépítése után a törzseknek főnökei pazar ajándékokkal látták el és így ünnepezték meg a felavatást.

(Midrás: Ugy kell lenni, hogy a nép élén állók a szent célokra ne csak másoktól gyűjtsék a pénzt, hanem önmaguk is járjanak elől áldozatkészséggel).

A hetiszakaszhoz fűzték ama hős Sámsonnak a történetét, aki ugyancsak „názir” volt. A próféta szakasz elmondja születési körülményeit, majd azt olvassuk benne: „Isten szelleme kezdte őt nyugtalanítani Don táborában”. A testi erő tehát, ha szent cél szolgálatába állítjuk, isteni szellem folyománya. (Erről igen szépen beszélt Hevesi Simon vezető főrabbi a multkor, a Makkabi torna világszövetség Budapesten tartott konferenciája alkalmából).

HETI NAPTÁR. Szombat május 26-szivan 12, vasárnap május 27-szivan 13, hétfő május 28-szivan 14, kedd május 29-szivan 15, szerda május 30-szivan 16, csütörtök május 31-szivan 17, péntek június 1 szivan 18.

UJ IZR. FELEKEZETI ELEMI FIU-ÉS LEÁNYISKOLÁK. Híveink évek óta hangoztatott óhajára a pesti izr. hitközség előljárósága úgy az új Lipótvárosban, valamint a VI. kerület belső területén új zsidó elemi fiu- és leányiskolát nyit az 1954/55 iskolaévben. Az V. kerületi iskola V. Visegrádi-u. 25. sz. alatt, a VI. kerületi VI. Vörösmarty-u. 54. sz. alatt nyílik meg megfelelő helyiségekben, egyelőre I. osztályokkal; természetesen évről-évre bővülve négy osztályu elemi iskolává. Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, melyet az új iskolák megnyitásának híre híveinkből kiváltott, az érdekelt szülőket az V. és VI. ker. körzetének vezetői már a legközelebbi napokban külön értesítésben szülői értekezletre fogják meghívni, hogy a szükséges tudnivalókat (beiratás ideje és helye, a felvétel feltételei, stb.) velük közöljék. Az érdekelt szülők már most jelentkezhetnek, még pedig az V. kerületiek a körzet épületében levő titkári irodában (V. Csáky-u. 5.) d. e. 9-1-ig, a VI. kerületiek dr. Schäfer Zsigmond iskolaszéki elnöknél (VI. Teréz krt. 27.) vagy a VI. ker. körzet irodájában (VI. Aréna-u. 55.) d. u. 5-7-ig. De érdeklődő szülők mind két kerületből jelentkezhetnek a pesti izr. hitközség székházában is (VII. Sip-u. 12. III. 51.) az oktatásügyi osztályban d. e. 9-2-ig. E két iskola szervezésével a hitközség előljárósága mindkét körzet régi vágyát valósította meg és a szomorú gazdasági viszonyok között is új intézmények létesítésével alapozza meg a zsidó ifjúság vallásos nevelését.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Dr. Groszmann Zsigmond pesti rabbi levele a szerkesztőhöz:

A zsidó belmissziós munka elgondolása

Igen tisztelt Szerkesztő Uram!

Szivesen teszek eleget megtisztelő felszólításának és fejtem ki szerény nézeteimet a b. lapjában folyó belmissziós eszmecserevel kapcsolatban. Dicséret illeti Dr. *Benoschofsky*, Dr. *Schwarcz* és Dr. *Kálmán* nagyrabecsült kollegáimat, kik értékes fejtegetéseikkel segítettek tisztázni zsidóságunk ezen kimondhatatlanul fontos kérdését és köszönet jár Önnek, tisztelt Szerkesztő ur, hogy hasábot nyitott ez eszmecsere számára.

Ne feledjük, hogy *a háboru és forradalmak által átformálódott és még mindig háborgó lelkekhez új utakon kell hozzáférközni, új eszközökkel kell hozzájuk nyulni.* Nagyon találóan mondotta egy alkalommal Dr. *Glücksthal Samu*, a zsidó hitoktatásról, hogy *az tartalmában maradjon konzervatív, de módszerében legyen a legmodernebb.* Ezt a tételt alkalmazhatjuk a belmissziós munkára is. *A zsidóság ősi eszméit és a hitéletnek megnyugtató régi formáit iparkodjunk a mai zaklatott társadalom lelkében konzerválni; de a konzerválás módja járhat, sőt járjon is új csapásokon, a kor követelte utakon, mert különben generációk fognak kisiklani kezeinkből, nem is észrevétlenül, hanem szinte szemünk láttára.* Hiszen annyi kisértésnek van kitéve a zsidóság minden rétege, úgy közel akarnak férközni hozzánk egy oldalról a különféle árnyalatu hittéritők. más oldalról a szélsőséges társadalmi rombolók, ahogyan csak *Ámosz* prófétának félelmetes metafórája tudja ezt szemléltetni.

Mol kell megfognunk a segítség rendszeres munkáját?

Elsősorban az *ifjuságnál.* Szemrehányólag mondja nekem nem is egy megdorgált kitérő: „Tanuló korunkban mit sem törődött velünk a hivatalos zsidóság. A hittandij ellenében nyújtott iskolai hitoktatásban merült ki minden gondoskodása az ifjuságról. Másvallásu

társaink érezték egyházuk erkölcsi és anyagi felkarolását“. És valóban, legyen bár derék hitoktatói karunk minden egyes tagja egy-egy Pestalozzi, a szűken mért iskolai hitoktatás, mint „tantárgy“, mely a „lecsengetéssel“ már véget is ér, nagyon kevés tanulóban képes megerősíteni a hitet, illetőleg nagyon kevés tanulót tud hitében megerősíteni. *A mi gondoskodásunknak ki kell terjednie a vallástani órákon túl az ifjuság egész tanulmányi idejére. Meg kell szerveznünk a középiskolai zsidó tanulók kongregációját* Nem ragaszkodom a névhez, amelytől nyilván sokan huzódnak és amelyet magam is csak szükségből használok, mert pillanatnyilag nem jut alkalmasabb az eszembe és amelynek helyébe akármely jobban megfelelő nevet szívesen fogadok el. De ragaszkodom a lényeghez. A város több pontján — elsősorban a fővárosra gondolok — megfelelő számú, tetszetős helyiséget kell berendezni, hol a középiskolai ifjuság, csoportokba osztva, délutánjait tölti, tanári felügyelet alatt elkészül másnapi iskolai penzumára, modern nyelveket, esetleg zenét is tanul, társasjátékokban, tornagyakorlatokban, sport és tanulmányi kirándulásokban vesz részt, ének- és zenekart alakít. *Minden csoport élén egy fiatal rabbi áll, aki úgyszólván együtt él az ifjúsággal, bizalmasa, barátja, tanácsadója, lelki irányítója és aki minden tudásával és lelkesedésével tudatos és lelkes zsidókká neveli a reábizott ifjúságot.* Ez egyben méltó átmeneti, illetőleg előkészítő foglalkozás a fiatal rabbiknak addig is, míg valamely hitközség rabbiszékében el fognak helyezkedni.

Lehetne az ily kongregációt talán már az *elemi iskolások* részére is megteremteni, de sokkal fontosabb, hogy a középiskolákból a *főiskolákra kerülő ifjuság* akár a már meglevő és dicséretesen működő szervezetekbe, akár ujonnan alakítandó szervezetekbe tömörítessék, *ugyancsak papi vezetés és irányítás mellett.* Itt már az akadémiai ifjuság és a fiatal rabbi között tényleges barátság fejlődhet ki, ami egy egész életre szóló nemesítő és hitszilárdító hatást kelthet.

Az iskolai ifjuságról való gondoskodással azonban még korántsem tettünk elegendőt a reánk váró nagy feladatoknak. *Legalább is hasonló mértékben kell felkarolnunk az iparos és kereskedő tanoncokat, akik ugyancsak ki vannak téve a kísértés ezer veszélyének.* Őket is kongregációkba kell tömörítenünk, hogy érezzék a zsidó felekezet szociális gondosságát. Számukra is lehetővé kell tennünk a szakmabeli és szellemi továbbművelődést, modern nyelvek elsajátítását, a nemes szórakozásokban, sportban való részvételt. *A munkáscsoportokat oly fiatal rabbik vezessék, akik megértik a kor szavát és buzgalmukkal, egyéniségükkel barátaikká, e barátság révén pedig a zsidó közösségnek hű tagjaivá tudják tenni a munkásifjúságot.*

A lélekmentés munkájának egy fontos ága vár a zsidó nőkre.

*Gondolok a zsidó nők kórházi és fogházi missziójára, szeretetmunkájára. Itt sem ragaszkodom az idegenből kölcsön vett névhez, csak a lényeghez. Meg kell szervezni azt a lelkes és önzetlen zsidó női gárdát, amely nem ötletszerűleg, hanem központilag irányítva, rendszeresen felkeresi a közkórházak zsidó betegeit és a letartóztatási intézetek zsidó foglyait és az oda kijáró rabbikkal karöltve, a lehetőség szerint elintézi elódázhatatlan ügyeiket, amiben ágyhoz kötöttségük, vagy fogvatartásuk gátolja őket. *Ma mi nem végezzük ezen munkát, majd elvégzik mások — ám de majd el is hódítják őket tőlünk mások.**

Akár ennek a női szervnek, akár egy férfiaktól és nőktől álló külön szervnek feladata volna a legnehezebb kérdéssel, a munkaközvetítéssel foglalkozni. A mai szomorn gazdasági viszonyok között a munkanélküliség kérdését, ha nem is lehet megoldani, de nem is szabad tétlenül szemlélni.

Vállvetett erővel fogjunk hozzá a belmisszió sürgős munkájához, melynek egy-egy fontos, részben már meg is honosodott pontjára akartam ez igénytelen soraimmal felhívni az illetékesek, *első sorban az Országos Iroda elnökének: Stern Samunak figyelmét.* Korszerű gondolkozásával bizton figyelemre fogja méltatni „*dovor beittau*“ e mai kor lelkéből kisikoltó szavakat.

Fogadja, Szerkesztő Uram, nagyrabecsülésem kifejezését.

Dr. Groszmann Zsigmond

A kapucinus és a kapuciner

— **Egy kis disputa** —

Heine „Disputation“ című költeményében a kapucinus szerzetes vitatkozik a rabbival, amely alkalommal ezt olvassuk:

Darauf repliziert der Rabbi

Mit zurückgehaltenem Eifer...

Er beruft sich auf die Mischna

Kommentare und Traktate,

Bringt auch aus dem Tausves-Jontov.

Viel beweisende Zitate.

A vitatkozó felek: a rabbi és a kapucinus a legnagyobb tiszteletlenséggel rohannak egymásnak. E sorokban azonban egy vitáról van szó, ahol a vitatkozók a legnagyobb tisztelettel vannak eltelve egymás iránt, pedig épen Heine által említett „Tausves-Jontov“ kommentár szerzőjéről, Jontov Lipmann Hellerről van szó,

a XVII. század nagy talmudi kapacitásáról. Életrajzát most magyarul kiadta dr. Farkas József rabbi és a multkori „Szombatban megjegyeztem, hogy a híres rabbinak 1 családneve volt: Heller, 2 személyneve: Jontov Lipmann, nem lehet tehát az önéletrajzának a címe: Lipmann Heller Jontov, amint dr. Farkas írja

„Darauf repliziert der Rabbi.“

Igen tisztelt szerkesztő barátom!

Mint a szabad sajtó kritikai orgánuma jogában állott, a nyilvánosság előtt megjelent könyvemnek kritikával illetni. Mint-hogy kölcsönös tisztelettel viseltettünk mindenkor egymás irányában, engedje meg, hogy referáljak, nagybecsű lapjában közzétett, kritikai megjegyzésére.

Tény az, hogy a német életrajzírók

így adják vissza az író nevét: **Jomtow Lipmann Heller**. Még azt sem tagadom, hogy a Lipmann, a Jomtow névnek német fordítása és Liebmannak felel meg, tehát összetartozik egymással. Azonban engem, a név magyaros átültetésében az a körülmény vezetett, hogy a sírfeliratán, mely a krakkói temetőben található és melyet dédunokája Katzenellenbogen Aron Levi leközöl, azt olvassuk: Jomtow és alul a második sorban: Lipmann Heller. A család mindenkor favorizálta a Lipmann nevet és a család ivadékai ezt a nevet családnévnek vették fel. Bizonyítékul szolgál Franz Liebig világhírű bécsi cég, mely ugyancsak a Toszefoth Jomtow családfájára vezeti vissza a származását.

Amint látta, kedves Szerkesztő úr, a szerző nem írta el magát a munka hevében, hanem a szerző szeretettel és körültekintéssel dolgozott!

Midőn még arra kérem, hogy soraimat nagybecsű lapjában közzétenni kegyeskedjék, maradok hittestvéri és baráti üdvözlettel Szerkesztő úrnak tisztelő hiva
Dr. Farkas József.

Olvassom a rabbi ur levelét egy kapuciner mellett. A kapuciner nagy ellentétben Heine kapucinusával szemben, nyugtatni akarja idegeimet és arra akar rábeszélni, hogy minden disputáció mellőzésével adjak igazat a rabbi urnak. De a mai viszonyok mellett a sajtó olyan kis területen ragaszkodhatik az igazsághoz, hogy nem akarom elmulasztani az igazságért való sikraszállásra az alkalmat. A rabbi ur levelére áttérve megjegyzem, hogy a kőfaragó, itt igazán nem lehet döntő, mert a szimmetria kedvéért külön

sorba véste a Lipmann Heller nevét. A Liebig cégre sem lehet hivatkozni, mert Lipmann mint családi név gyakran előfordul, de az biztos, hogy Jomtov Lipmann apja nem viselte a Lipmann nevet, mert Mose Wallersteinnek hívták. Különben is Gráz történeti művében ugyanazon oldalon említi Samuel Edelst, Joel Sergest, Ephraim Lencie-t és Lipmann Hellert. Tehát Lipmann annyi, mint Samuel, Joel, Ephraim, szóval: személynév. Az egész ügy tisztázása tulajdonképpen tullepné a „Szombat“ határát. Én csak azért tüzetem gombostűre, hogy kiemeljem a furesaságot, hogy amikor Magyarországon tudományos zsidó folyóirat, több hetilap van, a végzett tudós fiatal rabbik is kiadnak egy lapot, éppen nekem kell rámutatnom Dr. Farkas kiadványa címének vitatható helyességére. Egyébiránt fejezzük be a dolgot méltóan: legyen din-tóra, ha a pesti rabbiság neki fog adni igazat, akkor deferálok a főtisztelendő urnak.

ELJEGYZÉS. Dembitz Emmit, Dembitz Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, elnöki igazgató, az ismert közgazdasági és zsidó közéleti vezetőegyéni és felesége leányát eljegyezte Fleiszer Károly tiszlópusztai földbirtokos.

HÁZASSÁG. Herczeg Ármán és neje, tisztelettel jelentik, hogy leányuk Herczeg Lilly, Láng Jenő és neje fiával, Láng Gézával május 15-én, kedden délután fél 2 órakor, Páva-utcai templomban házasságot kötött.

A Pesti Chevra Kadisa kegyeletes elhatározásai

A Pesti Chevra Kadisa március hó 27-én tartott előjárósági ülésében a következő határozatokat hozta:

- 1.) A háboruban elesett hősök emlékét a temetőben méltó módon megörökíti;
- 2.) Gondoskodni kíván aziránt, hogy az elesett katonák sírjai fokozatosan emlékekkel megjelöltessenek;
- 3.) Néhai lovag Schweitzer Ede volt altábornagy sírjára sirmemléket állít.

A Pesti Chevra Kadisa fenti elhatározásai méltó módon sorakoznak a Pesti Chevra Kadisa nagyszabású kegyeleti és jótékony munkájához.

Kahan Frankl Samu

az új orthodox országos elnökjelölt

Az orthodox szervezet felsőháza, a központi bizottság legutóbbi üléséről szóló alanti jelentés a hazai orthodoxia életében forduló pont-ról ad hírt. Az a férfiú, akinek a neve összeforrt a legutóbbi három évtized alatt az orthodoxia országos ügyeivel, akit kivételes egyénisége miatt minden táborban becsülnék és tisztelnek, akinek konciliáns személyisége megalapozta a hazai kongresszusi és orthodox zsidóság közti belső békét és ideális harmóniát: *Frankl Adolf* orthodox országos elnök lemondott elnöki méltóságáról és a központi bizottság tagjai vejét: *Kahan-Frankl Samu* budapesti orthodox hitközségi előljárói jelölték egyhangulag utódjának. Imponáló gesztus ez, amely a legnagyobbfokú dicséret a lemondott elnöknek, díszére válik a bizottságnak és legszebb megnyilatkozása a jövő elnök működésébe vetett bizalomnak.

Az orthodox központi bizottság május hó 14-iki ülését rendkívüli érdeklődés előzte meg. Ugyanis Frankl Adolf elnök, felsőházi tag, már a legutóbbi — fél év előtti — központi bizottsági ülésen bejelentette, hogy tekintettel előrehaladott korára, már csak rövid ideig viselheti mai felelősségteljes elnöki tisztét. A hétfőn megtartott ülésen a visszavonulás bejelentése valóban meg is történt. A nagyfontosságú tárgyra való tekintettel a bizottság tagjai ugyszólván kivétel nélkül megjelentek. A rabbi tagok közül Strasser Salamon debreceni, Rosenbaum Mózes kiskvárdai, Teitelbaum Naftaly nyirbátori, Snyders Bernát győri, Bródy Emánuel nagykállói, Kohn Farkas csornai és Rosenbaum Lipót tállyai főrabbi; a világi tagok közül óbudai Freudiger Ábrahám, óbudai Freudiger Lipót m. kir. kormányfőtanácsos, Korein Dezső, Klein Márkus (Budapest) Bernfeld Sámuel, Krausz Mór (Debrecen), Friedmann Henrik (Mándok), Steiner Vilmos (Pápa), Schwartz Izidor (Győr), Németi Sándor (Nyiregyháza), Kornitzer Salamon (Szerencs), Berger Be-

nő (Beled-Ujpest), jelentek meg. A központi iroda részéről Frankl Adolf elnök, Hartstein Lajos ügyvezető alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos voltak jelen.

A gyűlés megnyitása után, még a tulajdonképpeni napirend tárgyalása előtt szóba került a legutóbbi ülés egyik tárgya, a budapesti orthodox hitközség kebelében kezdeményezett jisiv-Erecz-Jisroel kérdés. Óbudai Freudiger Ábrahám felszólalása után, Hartstein Lajos ügyv. alelnök sajnálkozását fejezte ki azon félreértés felett, amely az e kérdésben akkor elhangzott felszólalása nyomán fakadt. Kiemelte, hogy ellenző felszólalásában csak arra gondolt, hogy országos mozgalmat nem tart e tárgyban helyénvalónak. A budapesti hitközség lokális akciójára megjegyzései nem vonatkoztak, ezt e hitközség autonóm belügyének tekinti, melyre nézve önmaga szabadon dönt. Ugyanilyen értelemben szólalt fel Teitelbaum Naftaly nyirbátori főrabbi is.

Ezután Frankl Adolf elnök jelentette be lemondását. A bizottság összes tagjai élénk ellentmondással fogadták az elnök visszavonulási szándékát és Strasser Salamon debreceni főrabbi a bizottság összes tagjai nevében rendkívül meleg szavakban kérte az elnököt távozási szándékának megmásítására. Frankl elnök megindultan köszönte meg a nagy ragaszkodás egységes megnyilatkozását: de kijelentette, hogy előrehaladott korára való tekintettel, legnagyobb sajnálatára nem engedhet a bizottsági tagok kérelmének. Arra hívja csak fel a bizottság tagjainak figyelmét, hogy az utód kérdésében a maga részéről is az orthodoxia érdekeinek szellemében, lehetőleg egységes egyöntetű álláspontot foglaljon el, hogy ez példaadó utmutatásul szolgáljon a választás megejtésére illetékes és rövidesen egybehívandó országos képviselőségnek. Ez után felfüggesztette az ülést. Hogy a bizottság tagjainak módot nyujtson arra, miszerint egymás között feszélyezés nélkül tanácskozassák meg az új elnök személyére vonatkozó kérdést: elhagyta az üléstermet. Távoztak Hartstein Lajos ügyv. alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos is. A bizottság tagjai Strasser Salamon debreceni főrabbi elnöklete alatt hosszabban tanácskoztak egymás között a kérdésről, majd amidőn Frankl elnök a gyűlést újból megnyitotta: Strasser Salamon főrabbi enunciaálta a tanácskozás ered-

ményét. Közölte, hogy a központi bizottság tagjai feltétlenül ragaszkodnak ahhoz, miszerint Frankl elnök nagyszülő személyét és kivételes képességeit továbbra is szolgálatára bocsássa a hazai orthodox zsidóságnak. Ecélből őt örökös tiszteletbeli elnöknek kívánják utódának megválasztása után is. Kérik, hogy ugye minőségben, mint az orthodoxia felsőházi képviselőjeként, továbbra se vonja meg szolgálatait a hazai orthodoxytól, amelynek három évtizeden át aktív elnöke volt. A bizottság tagjai az utód kérdésében is egyhangú állásfoglalásra jutottak, Valamennyi bizottsági tag véleményét nyilvánítja, — mondotta Strasser főrabbi — amidőn nevükben és megbízásukból kijelenti, hogy kiváló személyi kvalitásainál fogva: erre a tisztségre egyedül Kahán-Frankl Samut, Frankl elnök vejét tartják alkalmasnak és méltónak. A központi bizottság egyhangulag Kahán-Frankl Samu országos elnöksége mellett foglalt állást

és az ő megválasztását javasolja az egybehívandó és választás megejtésére illetékes országos képviselőségnek. Ez az ülés a legrövidebb idő alatt egybehívandó.

Frankl elnök megköszönte a megtisztelő bizalmat és szeretetteljes ragaszkodást: és a bizottság állásfoglalására való figyelemmel, hajlandónak nyilatkozott az örökös tiszteletbeli elnökség elvállalására.

Majd kérte, hogy az orthodox zsidóság szolgálatában eltöltött négy évtizedes érdemdús és eredményes működésére való tekintettel Hartstein Lajos ügyvezető alelnököt ügyvezető elnökhelyettesé léptesse elő a bizottság. A bizottság ezt egyhangú lelkesedéssel elfogadta, amit Hartstein alelnök megindult szavakban köszönt meg.

A bizottság még letárgyalta a napirend egyéb tárgyait és Frankl elnök megköszönve a bizottság tagjainak megjelenését, az ülést bezárta.

A Laborca partjától a Pece partjáig — Egy reminiscencia —

Őszintén szólva: csak mérsékelt érdeklődéssel kezdtem olvasni a „Szombat“ szerkesztőjének a múlt számban megjelent nagyváradi visszaemlékezését, de amikor végéhez értem a cikknek, felidéződött lelkemben egy negyven év óta bennem elraktározott s azóta elfelejtődött nagyváradi reminiscencia az ott megemlített dr. Grosz Frigyes híres szemorvossal kapcsolatban. Scha nem voltam a peceparti Párisban, nem is ismerhettem dr. Grosz Frigyest, mert 1858-ban halt meg, — hogyan lehet nagyváradi emlékem róla?

A dolog úgy kezdődött, hogy szülőföldemen, a Laborca melletti Homonnán érdekes ember lakott szomszédságunkban: Spiegel Simon bácsi, aki Frankl Adolf orthodox országos elnöknek nagybátyja vagy egyéb közeli rokona volt. Az öreg úr nagyon szeretett velem, az akkor 10—12 éves fiúval beszélgetni bibliai kérdésekről. Különös életfelfogású, cinikus filozófus volt

és csak ez a filozófia tartotta meg öreg korának sok bajai közepette is fölényesnek. Emlékszem, hogy azt szokta mondani: „Wenn Gott mir geben möchte, was ich brauch, da möcht ich mich zerbrauchen“. Amikor hallása egyre gyengült, félig aufklärista léte dacára a szomszédos városba érkezett csodarabbi előjárult (ő mondta el így) és elpanaszolta a baját. A rebbe azzal vigasztalta, hogy nagy baj a nagyföhallás, de legalább az ember nem hallja a sok rágalmat és hazugságot, amit az emberek beszélnek. Erre ő azt vetette ellene: „De hát nem hallem a templomi prédikációkat sem.“ A bölcs rebbe azt felelte: „Ez sem olyan nagy baj.“ — Pedig Simon bácsi igen szerette a prédikációs magyarázatokat és ezzel kapcsolatban van nagyváradi emlékem.

Egyszer elmondta nekem, hogy milyen nagy esemény volt az ötvenes évek végén, amikor Nagyváradon dr. Grosz Frigyest temették és temetési szónokul áthívják Arad-

SZOMBAT

ról Steinhardt Jakab rabbit, a híres hitszónokot, de aki Chorin Áronnak, a reformernek volt utódja. A szónok ezzel a jezsajási igével kezdte búcsuztatóját: „Gondoltam, hogy örömré hívnak s ime keserű nekem, keserű.” A szöveg utolsó három szavát: „mar li mor” kis licencia rabbinicával úgy fordította: Keserű nekem az ellentétes fordulat. Szimon bácsi elbeszélése szerint ez az exegetikai, nyelvtanilag is részben megokolható szellemesség rendkívül tetszett Nagyváradon.

Mindez már igazán a múlté.

Negyven évvel ezelőtt is már talán csak Szimon bácsi emlékezett vissza Steinhard rabbi e pointjára. Most pedig már csak én őriztem 40 év óta és ime most írásba rögzítem a „Szombat” archivuma számára, emlékeztetésül arra az időre, amikor a nagyváradi egységes hitközösségben még egy aradi reform rabbi beszélhetett és amikor még a neolog rabbi igyekezett szellemes szövegvariációt alkalmazni, amit akkor még a neológok is értettek, most már talán az orthodoxok sem.

Dr. Richtmann Mózes

Péntektől vasárnapig a leánygimnáziumban

A Szombat multkori számában megemlítettem, hogy egy ismerősömnek a zsidó leánygimnáziumba járó kis sógornője a sok számtani és egyéb írásbeli feladat miatt szombat délután dolgozott. Erre a megjegyzésünkre igen kedves levelet kaptunk egy hetedik gimnazista lánytól, amelyben megállapítja, hogy ez nem lehetséges, mert az igazgató úr nagyon vigyáz arra, hogy ne terheljék őket túl feladatokkal. Az okos kis levelet nem közlöm, mert véleményem szerint, a hetedik gimnazista lányok az iskolai fegyelem okából, még akkor sem, ha az okos kis leány, Schwarz Ági, dr. Schwarz Benjámint barátomnak büszkesége.

Ugyanerre vonatkozólag a következő levelet is beküldték:

Igen tisztelt Szerkesztő úr! Nem vagyok ugyan előfizetője a Szombatnak, de azért szorgalmasan olvasom ezt a bátor és szókimondó lapot és így elég alkalmam volt rá, hogy a lap szellemén keresztül megismerjem szerkesztőjének egyenes jellemét és igazságszeretetét. Ez a körülmény bátorít fel engem arra, hogy a Szombat utolsóelőtti számában a zsidó leánygimnáziumra vonatkozó közlésre reflektáljak. Feltételezem Szerkesztő úrról, hogy nem volt szándékában senkit sem megsérteni és éppen ezért alkalmat ad nekem arra, hogy a közlés nyomán

támadható félreértést eloszlassam. Nekem is odajár a gyermekem a zsidó leánygimnáziumba és így jól ismerem az ottani viszonyokat. Teljesen valótlan az az állítás, hogy annyi leckét adnak fel a gyerekeknek, hogy a péntek délután és a szombat este ne lenne elegendő a megírására, hanem még a szombatot is meg kell miatta szegniök. Az a család, ahol a gyermek szombaton írta a számtani feladatot, még pesti értelemben véve sem vallásos és Szerkesztő úr előtt csak mentegetőztek a sok leckével. Az intézet főigazgatójáról azt írja Szerkesztő úr, hogy „orthodox allűrjei” vannak. Ez félreértésre ad alkalmat, mert nálunk az „allure” szónak kissé kellemetlen mellékértelme van. Azt értik rajta, hogy nem

Nagy raktárkészletemnek

még 3-ad részét sem tudom
új helyiségemben
elhelyezni
s ezért

még idejekorán
szép és olcsó sírkövet
csak

LÖWY-NÉL BUDÁN

II. FŐ-UTCA 88.
(Pálffy - tér mellett)
TELEFON: 51-3-81

őszintén, nem meggyőződésből teszünk valamit, hanem csak a látszat kedvéért. — Én abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy ugyanabba a kis Aréna úti konzervatív irányú templomba járjak, ahová a főigazgató úr is jár felnőtt, egyetemi hallgató fiaival. Mi, akik közelebből ismerjük és becsülhetjük őt, tapasztalatból állíthatjuk, hogy semmiféle téren nincsenek allűrjei, annál kevésbé a vallásos téren. Amit tesz, azt mind meggyőződésből teszi!

Abban a reményben, hogy a félreértés eloszlatása érdekében soraimnak becses lapjában helyet szorít, maradok Szerkesztő úr iránt őszinte tisztelettel és igaz nagyrabecsüléssel **Dr. Seidner Lipót Pál** v. egyetemi klinikai tanársegéd.

Őszinte sajnálkozással olvastuk a levelet. Sajnáljuk, hogy a levél írója utánozza egynémely pesti felekezeti kapacitás példáját: csak olvassa a Szombatot, de nem fizet elő rá. Lessing azt mondotta egyszer, hogy nem akarja, hogy dicsőítsék, hanem inkább olvassák. Mi, lapkiadók variálva mondjuk: mi nem akarjuk, hogy dicsőítsenek bennünket, sem azt, hogy olvassanak bennünket — ha nem fizetnek elő.

Sajnálom továbbá, hogy doktor úr félreértette az „allűr“ kifejezést. Allűr viselkedési módot jelent. Minden francia szótár megmagyarázza, hogy a paripa tartását is így nevezik, pedig paripa nem képmutatóskodik és nem affektál. Hogy a főigazgató úrról mégis azt írtam, hogy orthodox allűrjei vannak, úgy ezt a magyarországi ténylegesen fennálló pártviszonyokból kiindulva írtam. Ha Pesten

az ember az Aréna-úti konzervatív templomba is jár (nem értem, hogy miért kell odajárni, hiszen a fiugimnáziumnak pompás temploma van), ha orthodox ritualitású húst is fogyaszt háztartásában, de, ha egyszer a neológ hitközség alkalmazottja és fiát a neológ rabbiszemináriumba adja, akkor a budapesti orthodoxia szempontjából nem igazi orthodox, hanem legfeljebb orthodox allűrű neológ. Ez így van! —

Az ügy érdeméről egyébiránt nem érdemes sokat beszélni. „A vak elé nem szabad követ tenni.“ Úgy kell elintézni a dolgot, hogy a leánykák péntektől vasárnapig egyáltalában ne kapjanak írásbeli dolgot. Vagy pedig szombaton és vasárnapon szünet legyen, mint azt Glücksthal előljáró úr tervezte. Sapienit sat!

~~~~~

WERTHEIMER LAJOS ÜNNEPLÉSE A JÓZSEFVÁROSBAN. A józsefvárosi zsidóság népszerű vezéré, Wertheimer Lajost külön ünnepi ülésen üdvözölte aranylakodalma alkalmából a józsefvárosi templomkörzet, Weisz Márk, a körzet népszerű elnöke ez alkalomra megszakította szabadságát. Ő méltatta az elnöki székéből Wertheimer Lajos elévülhetetlen érdemeit a józsefvárosi zsidóság fejlesztése és naggyátétele érdekében. Utána dr. Scheiber Lajos, a körzet ékesszóló főpapja tartott gyönyörű beszédet, melyben Isten áldását kérte Wertheimer Lajosra és nejére, Ringer Ottiliára. Az ünnepelt Wertheimer Lajos meghatott szavakban mondott köszönetet a megtisztelő ünneplésért.

Dr. Frenkel B.
vallástanár

ZSIDÓ NEVELŐINTÉZETE

Internátus fiuknak és leányoknak, egész- és félbentlakás

MÁTRAI GYERMEK ÉS DIÁKÜDÜLŐ

800 méter magas klimatikus gyógyhatású helyen a Nagygalya alján

VII., Stefánia-ut 67. Telefon: 96-495.

kertes villában, minden iskolatípus közelében.

Leánytovábbképző 14 évesnél idősebbeknek,
közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Nem olvasom

Beszélgetünk. A társaság egy vidéki tagja elmondja, hogy az ő rabbijuk állandó harcban áll az ottani nőegylet vezetőségével, mert az igen tisztelt hölgyek egyáltalában nem tudják, miképen kell az önérzetes és vallásos zsidó nőnek viselkedni. Erre egy pesti befentes azt válaszolja: „No lám, Pesten viszont az a baj, hogy a rabbik egyáltalában nem veszekednek a nagy nőegylettel, de nem is törődnek vele. Pedig mindenki tudja, hogy a pesti izr. Nőegyletben uralkodó szellem nem felel meg a Pesti Izr. Hitközség mai irányzatának. A nőegylet gyönyörű intézménye volna — a leányárva-ház, ahol a fődirigens még mindig a nyugalomba ment igazgató, aki finom érzése, pedagógiai készsége folytán díszére válna minden — állami leányárva-házak. Mert minden van működésében, csak zsidó vallásosság nem. (Most barátunk kezdett egyes részleteket felsorolni arról, hogy milyen zsidóságmentes memoár könyvet írt saját működéséről, miképen igyekezett a vendégségbe érkező idegenek előtt palástolni a leányárva-ház felekezeti jellegét; nem értettem jól meg, valami vicces dologról is volt szó, a „Vilma otthon“-ra helyezett feliratos tábláról, stb.) Igen, mondotta, a pesti rabbik nem törődnek a leányárva-ház vallásosságával, bár valamelyes hetenkinti istentisztelet is van a hitszónokkal; a főbbiek csak eljönnek rekviemet tartani, pedig igazán jobb volna, ha a halottakat hagynák pihenni és inkább az élők felelősségérzetét ébresztenék halottaiból”. — Így beszélt a pesti ember, aki konkrét adatokat is felsorolt. Ha ezeknek csak egy része is megfelel a valóságnak,

úgy szükség van a MINOSz nevelési munkájára, szükség a pesti rabbiság irányítására, aminek fontosságáról egyébiránt a diplomatikus udvariasságáról ismert új főtitkár, dr. Dénes Lajos főigazgató is felvilágosíthatja a vezető hölgyeket.

Nem olvasom

Ravasz László református püspök missziós előadást tartott. Ha jól értjük, elgondolása a következő: a papok szerint a zsidó kérdés vallási kérdés, de akkor a pap nem lehetne fajvédő, ami pedig baj volna. Mit lehet tehát csinálni? Mindkettőnek igazat kell adni: a zsidók csak keresztelkedjenek ki (nyer a klérus), de akkor azután kikeresztelkedve vándoroljanak ki Palesztinába (akkor a fajvédők fognak örülni). A sorrendet meg is lehet fordítani: előbb alakítsák meg a palesztinai nemzeti otthont (ezt kívánja Hitler is), azután térjenek ki (ezt kívánja a misszió). Roppant egyszerű. Kolumbus tojása záptojás ehhez képest.

Olvasom

A múlt héten Eresin és Érden, két kis községben, közös rabbit installáltak: dr. Grün Albert, a rabbiszeminárium végzett növendéke személyében. Ne hunyjunk szemet e tényben rejlő tanulság fölött. Két kis, úgyszólván törpe hitközség egyesült és közös erővel rabbit választanak és vállalják szerény költségvetésükben az ehhez szükséges összeget. Eddig az volt a szokás neolog községekben, hogy a rabbi volt a leginkább nél-

külözhető valami, most az eddig be nem vált mód helyébe megváltoztatják a rendszert és felülről, a rabbisággal kezdik építeni a községet. Ez mindenesetre bizonyos belső élénkség jele, amely a mai tespedés között reményeket keltő. Nem nagyítunk, ha azt állítjuk, hogy ez már az új kongresszusi statutumtervezetből kiáradó szellemnek az eredménye. Ez már pozitív neolog irányzat. Eddig azzal vádolták a neológiát, hogy nem haladó, hanem halódó zsidóság és minden tekintetben csak negatív. Az ereszi példában íme van már pozitivum, amelyet már a statutum körül keletkezett élénkség ébrésztett. A statutum igazi eredménye azonban majd csak évek multán lesz tapasztalható, de az eddigi kezdet nagyon biztató. Ehhez természetesen szükséges volna a statutum tefő alá hozatala. A felekezeti közvéleményt állandóan fel kellene világosítani ilyen értelemben.

Nem olvasom

Blum Ödön előjáró meglepésének adott kifejezést afölött, hogy a „Szombat” a maga módján és a maga terjedelméhez képest a heti szakaszt ismerteti és kifejezte ama reményét, hogy a többi lapok kötelességszerűleg éppen ilyen buzgósággal állanak a szidra-ismertetés szolgálatába.

Olvason

A „Jezsaiás Társaság” megszervezője, dr. Naményi Ernő hosszabban nyilatkozik egy ujságírónak és azzal kezdi: „A fele sem igaz annak, amit a Szombatban írtak.” A beszélgetés során kiderül, hogy kétszerannyi igaz, mint amennyit én írtam egy előkelő reformer szószerint visszaadott bemondása alapján. Azt is kifogásolja Naményi doktor, hogy én istentiszteletnek nevezem a magánösszejövetelt. Péntek este történt, zsoltárokat olvastak, szentbeszédet tartottak: hát minek nevezem, ha nem istentiszteletnek. Templomot is akar kérni az új szekta hasonló összejövetelekre, hát akkor nem

joggal használtam azt a kifejezést: „istentisztelet”. És nekem ad igazat az interjú következő címe is: „Őszinte beszélgetés a reform-istentiszteletek budapesti apostolával”.

Olvason

A textilszakma meleg ünneplésben részesítette *Eisemann* Gyula gyárost ötvenéves szakmai jubileuma alkalmából. Mi a magunk részéről megállapíthatjuk, hogy a jubiláns egyéniségéhez tartozik a nagystilű, konstruktív és titokban gyakorolt jótékonyosság, amelyet véletlenül árulnak csak el a beavatottak. A pesti Chevra Kadisa előjárói minőségében a Szentegylet főrekvéseinek áldozatkész támogatója, a Dohány utcai templomban egy értékes, művészies Tóra-kárpit hirdeti nobilitását. Az előjáróság meleg átiratban üdvözölte a jubilánst, akit a napokban súlyos baleszt ért, de most már a biztos javulás útján van, barátainak és tisztelőinek nagy örömére.

Olvason

A Szombat ankétja a belmisszióról a legszélesebb körökben nagy érdeklődést váltott ki. Garmadával kapjuk a leveleket ez ügyben, melyeket helyszűke miatt kiadni nincs módunkban. Csak két-három prominens egyéniség véleménye fog megjelenni a legközelebbi számokban.

A sok hozzászólás közül felemlítjük Keeskeméti Árpád, a Bethlen téri templomegyesület írását, aki dr. Schwarz Benjámint eszmemenetét lelkesen üdvözli azzal, hogy főként a nőket kell beállítani a missziós munkába. Dr. Flesch Ármint mohácsi főrabbi hosszabban foglalkozik a kérdéssel. Nem tetszik neki az idegenszerű kifejezés: „lelki gyakorlatok”, „belmisszió”. Kétséget nem szenved, hogy ez a kifejezés: „belmisszió” nem szerencsés, már csak azért sem, mert nálunk zsidóknál nincs térítési munka: „külmisszió”. De ez nem fontos. A lényeg az, hogy zsidó tartalommal telítsük a missziós munkát. Egyébként utalunk arra, hogy a talamban elég sűrűn találkozunk idegen kifejezésekkel.

Dr. Würdiger József szentesi rabbi

telkeséssel üdvözi a mozgalmat és az-
al végzi: „Ne gúnyozzunk, hanem mu-
kedjünk, ne elmulasztjuk, hanem mu-
kálkodjunk”. Dr. Herszkovits Fábán
Rómából keletve bosszúból gúnyok be-
lő levélben foglalkozik Kálmán Ödön
főrabbi javaslataival.

Nem olvasom

A budapesti nemzeti szocialisták
legújabb propaganda hellyisége a
Rabbitszenhárummal szemben van.
A szellemes dr. Cséh Arnold mond-
ta nekem: „Teljesen fölösleges volt,
hogy idejöttek, úgy is tudjuk, hogy
ők szembehellyezkednek a szemün-
kummal”.

Olvasom

Fischer Fülöp sárospataki ortho-
dox főrabbi egy most megjelent
német brosúrában foglalkozik Kecs-
keméti Lipótnak 20 év előtt megje-
lent művével: „Égy zsidó vallás
van-e, vagy több?” Ha a német
szélső jobboldali Trennungs-ortho-
doxok lényegesen kíváncsiak arra a
polémiaira, amelyet a szerző egy ál-
taluk nem ismert magyar nyelvű
mű ellen folytat, akkor sok szeren-
csét kívánunk a szerzőnek, kíván-
juk, hogy rálásson egy mecenást is,
aki kiadja ö-szes polémikus írásait,
amelyek 500 év múlva muzsális ér-
tékük lesznek bizonyára. A broszú-
ra elején így nevezi Frankl Adolf
felsőházi tagot: „Excellenz”. Azt
hiszem, hogy a német orthodox zsi-
dok vannak olyan műveltek, hogy
ezt a többször megismétlődő kisik-
lást levanteizmusnak minősítsék.
Égy „schriftstellernder” magyar or-
thodox rabbi ezt tudhatna.

Nem olvasom

Égy ismerősöm a héten elmondta, hogy
jelen volt a zsidó leánygimnázium VIII.
osztályának hittan vizsgáján. Egész el volt

ragadtatva, hogy a leánykák csak úgy
fújták a teodiceárit, az individuális és köl-
lektív providenciáról, a determinizmusról és
az indetermizmusról szóló profétai citátu-
mokat és bölcséleti kijelentéseket. En
úgyintén szólván, egyáltalában nem voltam
a dologtól elragadtatva, mert azt hiszem,
hogy ha nem is számolunk az orthodox
követelményekkel, amelyek szerint a lány-
kák tanulják meg száz százalékosan a ri-
tuális háztartás szabályait, tanulják meg,
hogy mit jelent a házbam a peszách, ak-
ker is azt mondom, hogy talán sokkal oko-
sabb lenne, ha megtanulnának jól imád-
kozni és tekintettel a pesti viszonyokra,
amelyek között a most érettségiző leá-
nyok bizonyára csak a főünnepéken men-
nek majd templomba, a raus hasonoi és
a jomkipuri machszort ismernek s az
ettani szöveg ismerete alapján filozofál-
nának a hittanórán.

Olvasom

Az erdélyi orthodoxia hivatalos
lapja, a „Ho-emesz” egy budapesti
szállodai „tréfi” konyhat hirdet.
Égy orthodox lap sem rendezheti be
magának példaut, hogy kirija: „A
hirdetéseket tartalmáért a rituális-
tekintetben nem vállalunk felelő-
séget” és a másik lapon hirdet fi-
nom prágai sonkát. Ezt a köllakisa-
got megengedhetik maguknak a
magyar fajvédő lapok, akik anti-
szemita elveket és zsidó cégeket
hirdetnek, de nem egy orthodox
vallásérkölcsei alapján álló orgánium.
Ha a Ho-emesz nem akarja nekünk
elhinni, hogy az általa hirdetelt
szállodai konyha „chazer-tréfi”, ak-
kor forduljon bizalommal a budae-
pesti orthodox rabbiságához.

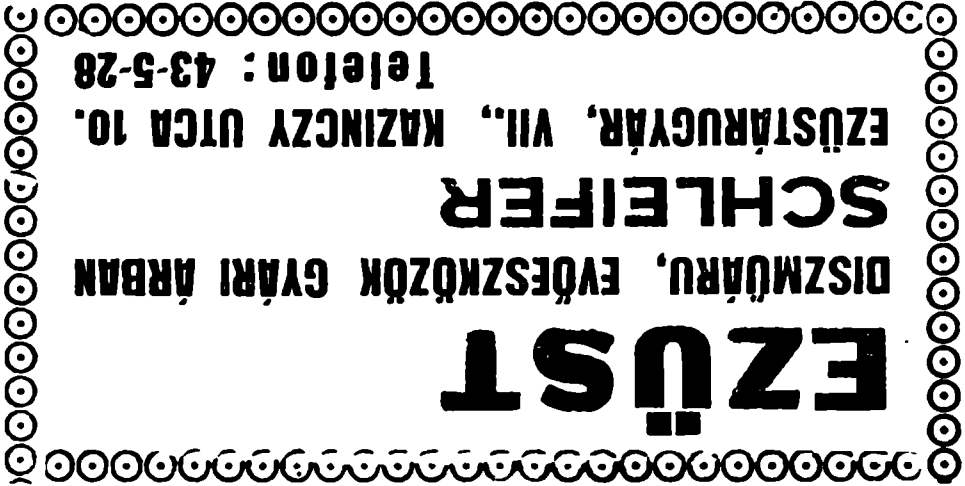
EZÜST

DISZMŰÁRU, EVŐESZKÖZÖK GYÁRI ÁRBAN

SCHLEIFER

EZÜSTÁRUGYÁR, VII., KAZINCZY UTCA 10.

Telefon: 43-5-28

Olvasom

A newyorki orthodox „Marpe Lonefes v.-haguf“ (Üdvös a léleknek és a testnek) templomegyesület egy egész fiatal kántort akceptált, azzal a célzattal, hogy elhúnyt főkátoruk leányát el fogja venni. A fiatal énekest, hogy megmentse a főváros kísértéseitől, beszállásolták egy hitközségi alkalmazotthoz. Ott úgy vigyáztak reá, ott olyan jól érezte magát, hogy a hitközség a tagjait egy szép napon azzal lepte meg, hogy a neki szánt fiatal hölgy helyett kosztadója leányát jegyezte el, mert inyes tapasztalata szerint, a kitűnő koszt után ítélve, ez a házasság nagyon inyére lesz, „üdvös lesz lelke és teste számára“.

Olvasom

Az egyik bécsi lap beszélgetést közöl Raymond Tosdick-vel, az Egyesült Államok volt hadügyminiszterével. Tosdick nagy elismeréssel nyilatkozik Dollfuss kancellárról, akinek sikerült az ausztriai nácizmust megfékeznie, rámutat arra, hogy Ausztriára milyen katasztrofális volna a nácizmus diadala. Csak azokra a félelmetes nehézségekre kell gondolni, mondotta, — amelyeket a világnak azok a német menekültek okoznak, akik túlnyomórészt nem politikai magatartásuk, hanem pusztán vallásuk és származásuk miatt kénytelenek szenvedni. Tosdick végül egy nagyon érdekes adatot említ meg. Eszerint a berlini amerikai konzulátus által kiadott beutazási vizumok 95 százalékát az elmúlt évben zsidók kapták. Meg vagyok róla győződve, — mondta végül Tosdick —, hogy ezek a zsidó bevándorlók értékes munkatársaink lesznek az amerikai depresszió elleni küzdelmünkben.

Olvasom

A berlini zsidókórház sebészfőorvosa, Rosenstein dr. a napokban egy ritka operációt hajtott végre. Berlin legöregebb embere, egy Stein nevű, 105 éves öreg úr bélbajban megbetegedett. Hozzá tartozói Rosenstein dr.-t hívták a beteghez, — aki mellest fajtiszta árja — s az orvos helyi érzéstelenítéssel el is végezte az operációt, amely kitűnően sikerült. Talán az első olyan eset volt, amikor egy 100

éven felüli emberen ilyen súlyos operációt sikerrel hajtottak végre.

Nem olvasom

Mintegy húsz év előtt Kornfeld Móric báró szintén reform-hitközséget akart létesíteni. Belemélyedt a reformerek történetébe, hitágazataiba és valamelyik neves budapesti rabbit igyekezett megnyerni e célra. Rövidesen rá kikötött a keresztelő medencénél. Kívánom Naményi Ernőnek, hogy az ő megmozdulása ne nyerjen hasonló kiutat és még egy jóakaró tanácsot adok neki. Mint egy új hit apostola, ne hirdesse magáról, hogy 25 év óta nem volt templomban, mert így nem lehet híveket toborozni.

Olvasom

A felekezeti lapok ünnepi számáról nem akarok recenziót írni, mert nem hiába mondja Horatius: „genus irritabile vatum“, a szerkesztők borzasztóan érzékeny egy náció. Kivételt képez az én okos barátom, a Zsidó Szemle szerkesztője, aki nem fog megharagudni, ha megmondom neki, hogy az általa dr. Mandel Sándor szolnoki elnök egy cikkéről rendezett, egyébként élénken megírott ankét nem a cionizmust népszerűsítette, hanem a kérdéses cikket.

Nem olvasom

Az elmúlt ünnepeken egy vidéki templomban történt, hogy máskor üres volt a helye a rabbinak, aki távollétével tüntetett, helyesebben sztrájkolt. A templomi gyülekezet elkéseredetten és felháborodva tárgyalta a furcsa esetet. Kérdezősködésekre megmagyarázták a különös sztrájk indokát. A rabbi úr fizetésemelést és egy új Tropical-reverendát kért az előljárástól. A vezetőség nem volt hajlandó a kívánságot teljesíteni, mire a rabbi úr péntek este kijelentette, hogy hétfőn délelőtt gyengélkedni

fog. És ez meg is történt, bármilyen hihetetlenül hangzik is.

Olvason

Egy francia gyógyszergyár prospektust küldött szét vevőinek, melyben egy új gyártmányának előnyeit dicséri. A prospektusnak van egy különös része is, egy ima, még pedig „egy orvos“, amely így hangzik: „Töltsd meg a lelkem szeretettel a gyógyítás művésze iránt, ne engedd, hogy hiúság és becsvágy befolyásoljanak hivatásom gyakorlásában, mert az igazság és az emberszeretet ellenségei megtántoríthatnak engem és eltéríthetnek attól a legnemesebb kötelességtől, hogy minden emberrel szemben jótekonyságot gyakoroljak. Dr. Rambam.“ Amint látható, a francia gyógyszergyár a Rambamnak nevezett híres tudósok Mózes Majmonidesnek az írását használta fel reklámul. A reklámszöveg a XIII. században íródott, de valószínűleg most is megvan a hatása.

Nem olvasom

Dr. Fischer Benjámín rabbi távollétében a Rombach utcai templomban a rabbifunkciók végzésére felkérték dr. Hevesi Ferenc és dr. Schwartz Benjámín rabbikat. Kitűnő gondolat volt. Utánuk funkcionált egy fiatal, még meg nem választott okleveles rabbi. Ez már nem kitűnő, sőt az említett vendégrabbihoz és helyettesített rabbihoz méltatlan gondolat!

Olvason

Ebben az évben van Adolf von Sonnenthal, a híres színművész születésének századik, halálának huszonötödik évfordulója. Sonnenthal magyar származású volt, Budapesten született, mint egy kis szabónak a fia. Ő maga is kitanulta a szabómesterséget, de hajlamai korán a

színészet felé vonzották. Mint gyermekifjú Bécsbe került, ahol hamar felfedezték nagy talentumát. Pár évig kisebb színházaknál működött, azután a Burgtheaterhez szerződtek s haláláig ennek a színháznak volt a tagja. Korának egyik legjelentősebb jellemszínésze volt, aki nagyszerű és élethű alakításaival óriási sikereket aratott. Kedvenc színésze volt Ferenc Józsefnek, aki a Vaskoronarenddel tüntette ki és nemességet adományozott neki. Az udvarnál általában nagy szeretetnek és megbecsülésnek örvendett Sonnenthal, aki önérzetes és jó zsidó maradt élete végéig. Gyakori vendége volt Károly Lajos főhercegnek, aki barátságával tüntette ki. Egyszer szóba került köztük a zsidóság s Sonnenthal büszkén hangoztatta, hogy ő jó zsidó. „Nagyon szép ez Öntől, — válaszolta a főherceg — mindenki tartsa szentnek azt a vallást, amelyben felnevelkedett. Higyje el nekem, az ilyen vallásaihoz ragaszkodó emberek felett Isten áldása lebeg.“

Nem olvasom

A Szombat többször megírta már, hogy milyen nehéz küzdeni a vegyes házasságok ellen. Hiába a vallás parancsa, a meggyőzni akarás minden alapos érve, a szív és a vér szava ellen ezek aligha használnak. Az oly nagy port felvert Bassermann-affér is emellett bizonyít. A németek legnagyobb drámai színészét, Bassermannnt most az elé a dilemma elé állították, hogy válasszon a német színpad és a felesége között, aki történetesen zsidó származású. A nagy színész, aki legalább olyan árja, mint Hitler, nem a feleségéről mondott le, hanem a német színpadról. Becsületére válik ez Bassermannnak, akinek neve fogalomszerűen összekapcsolódott a német színpadi kultúrával. De amikor a férfias becsületességnek ilyen ragyogó példáit látjuk, akkor önkéntelenül is resignáltan gondolunk arra, hogy milyen meddő a vegyes házasságok elleni küzdelem. Bizony, nem lehet sikerrel küzdeni olyan elemi ösztönök ellen, amelyeknek intenzitása évtizedek múltán is olyan nagy, hogy a szeretett asszonvért le tud mondani hazáról, karrierról, hírről és dicsőségről.

ROGASKA-SCATINA Belsőbajok világ-
 (ROHITSCH-SAUERBRUNN) híres gyógyfürdője
 — JUGOSZLÁVIÁBAN — Második Karlsbad
 Kitűnő égbajlat

A pest-budai háborúság

még mindig áll, nem akar békére fordulni. Noha a küzdő hitközségek mindegyike jól tudja, hogy ez a harc nem végződhetik másként, mint megértő, megnyugtató békével. Így kívánja ezt nemcsak a két hitközség érdeke, hanem az *egész magyar zsidóság egyeteme*. Ezzel a békével függ össze, illetve ez hátráltatja, hogy az új statutum tető alá kerüljön, melyet úgy várunk, mint az elmúlt napokban az oly sokáig, elhúzódó tavaszi esőt. Tudják ezt jól a harcos felek mindkét oldalon és talán nem is egyéb, mint diplomáciai fogás, hogy ennyire *leplezik* készségüket a békéhez.

Emlékezünk a kvóta körüli harcokra, a miniszterek és mögöttük a monarchia két államának a közvéleménye jól tudták, hogy ez a háborúság nem végződhetik csak békés megegyezéssel. Mégis a két miniszterelnök késhegyig folytatta a küzdelmet, néha Szilveszter éjszakájának 12. órájáig. És a végén mindig megegyeztek. Pest és Buda két miniszterelnöke a végén szintén meg fog egyezni, ehhez nem is férhet kétség.

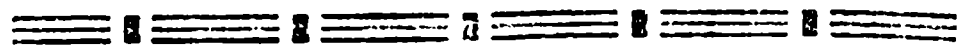
Nem ártana konklave módjára a kiküldött bizottságot befalazni és mindaddig *ki nem engedni a klauzurából*, míg fel nem száll a füst, míg a békés megegyezés létre nem jön. Így hamarabb célhoz érünk.

A felekezeti sajtó szerint a pesti hitközség felajánlotta, hogy választott bíróság döntsön a vitás kérdésekben és állítólag a budai Hitközség ezt az ajánlatot is mereven visszautasította. Ezt nem tudjuk elképzelni. *Ehhez sem oka, sem joga nincs egy Hitközségnek*. Minden jóra való Baalboosz, aki súlyi helyez erkölcsi integritásának csorbitailan-

ságára, nem fog kitérni a Din Tora elől. Még kevésbé teheti ezt egy zsidó erkölcsi testület, mint aminő a budai izraelita hitközség. Hiszen még vannak bírák Judeában, akik kiismerik magukat a Choschen Mispot labirintusában. A perrend is egyszerű. Három hét alatti teljesen megnyugtató békét teremtő ítéletet lehet kapni klasszikus indokolással. Orthodox rabbinusokra gondolunk. min: döntő bírákra, akik egy életen keresztül buvárkodtak a foliásokban, mintha sejtették volna, hogy valamikor a pest-budai vitás kérdésben döntőbírákként fognak szerepelni. — Nincs a világon olyan komplikált kérdés, melyet én szívesen és nyugodtan nem mernék rábizni az effajta rabbinikus bíróságra. Ezek minden kérdésben ki tudják hámozni az igazságot, al pi din Tora.

Aki nem fogadja el az effajta választott bíróságot, az nem bizik a maga igazságában.

Ismétlem: független rabbi kollégium döntsön a Sulchan Aruch szerint a vitás ügyben, mert nem képzelhető el hitközség, mely nem vetné magát alá e tribunális döntéseknek.

DR. BARNA KÁROLY — KORMÁNYFŐTANÁCSOS. Dr. Barna Károly fővárosi ügyvédet, a Dunagőzhajózási Társaság nyugalmazott igazgatóját, aki mint a Pesti Izraelita Hitközség kulturális osztályának előljárója, érdemes munkát fejt ki a zsidó közélet terén. — a kormányzó a közélet terén szerzett érdemei elismerésül kormányfőtanácsossá nevezte ki.

A VIII.-IX. KER. IZR. NÓEGYLET a nyári idény alatt összejöveteleit minden szerdán d. u. 6 órakor tartja a Városligeti tejjóban. Aréna-utnál. Kéri a tagok szíves megjelenését az Elnökség. Az első összejövetel máj. 16, szerda.

Ahol naponta ezer beteget gyógyítanak

II. A Zsidókórház konyhája

A Gondnoknő, aki végigvezetett a Zsidókórház épületrengetegében, azt mondta: „Ha valami szépet akar látni, akkor nézze meg a konyhát.” Elcsodálkoztam. Ugyan mi szép lehet egy konyhán? Amit elém tettek, mindig megettem, de az ételek „születése” soha sem érdekelt. Sohase voltam gasztronomus, inyenc, aligha jelenthet számomra élményt egy konyha. Azonban azért nézzük meg:

Egy óriási pavillonban egyetlen hatalmas terem, amelyben kényelmesen elférne ezer ember, a fehér szín dominál: fehérek a falak, fehérek az emailrozott üstök és fehérek a sürgölődő szakácsok és kukták ruhái és fővegei. E nagy fehérség mellett feltűnik még valami: ebben a konyhában nincs semmi ugynevezett konyhaszag, értve ez alatt az ételnek gőzzel, meleggel keveredő nehéz szagát, mely otthon szokta csiklandozni orrunkat. Itt két nagy ventilátor teszi egyenletessé a levegőt, különben is villannyal főznek, s így a meleg nem kibírhatatlan.

Impozáns üzem ez a konyha. Jelenleg 536 személy részére főznek, akik csecsemőtől az aggastyánig a legkülönbözőbb kórosztályhoz tartoznak, a legkülönbözőbb betegségekben szenvednek s a legkülönbözőbb diétát írta elő számukra az orvos. Ezért nem is lehet csodálkozni rajta, hogy itt naponta átlag 50-60 féle ételt főznek és sütnek. Legalább 8 fajta leves, 20-féleképen elkészített borsjű és marhasült, egy sereg különböző főzelék szerepel a napi menűn, nem is szólva a tészta- és nemüekről, melyeket a konyha cukrászai készítenek remekbe.

Az ételek és szakácsok légiója felett a vezénylő szerepet T. F. tölti be, aki a Zsidókórház híres konyhájának nem kevésbé híres főszakácsa. T. F. elismert művésze és specialistája a dietetikának, egy sereg díjat nyert és könyvet is írt, melyben az összes házilag kezelhető betegségek diétás receptje benne van. Büszkén vezet végig a „birodalmán” megmutatja a csecsemőkonyhát, ahol egy patikus

mérleggel adagolják a két legfőbb eledelt a tejberizst és a spenótot, az elkülönített cukrászatot, ahol a linzi szelettől a csokládés tortáig a legínyicsiklandozóbb sütemények készülnek, a habverő gépet, őrlő gépeket, modern kemencéket, amelyek izzó toroka ontja a pirosra sült, dagadó kalácsot és süteményt, a hatalmas villany resókat, amelyeknek láthatatlan tüze felett zsirban rotyognak a bécsi párisi és más szeletek, leemelgeti az óriási, szelepekkel és dugattyukkal szabályozható üstök fedelét — 250, 300 és 400 liter irtartalmú egy-egy ilyen üst! — egyikben húsleves aranylik gusztusosan, másokban krumplipüré fő fehéren, mint a hó, harmadikban olivzöld lencse kavarog, a negyedikben szép sárga borsópürén csillog a zsír.. Az ember az ételek és illatok eszedült kavargásában önkéntelenül is csettint a nyelvével és elfogja az éhség. A főszakács biztat, hogy kóstoljuk meg az ételleket, nem is kéretjük magunkat, egy-egy kis kanállal végig izleljük a leveseket, főzelékeket, egy-két harapás hús, utána palacsinta... remek!

Ha már a konyhán vagyunk, megnézzük a Zsidókórház „hadtápterületét.” Első utunk a szuterénben elhelyezett raktárakba vezet, ahol óriási élelmiszer készletek vannak felhalmozva, majd belépünk a hűtőkamrák örök telébe, ami tekintettel a fent dühöngő kánikulára meglehetősen kellemes érzés. Egyik a tejes hűtőkamra, a másikban jég közé préselt kövér csirkék alusszák örök álmukat. Utolsó állomásunk a mézárszék. A mézáros feltűrt ingujjban éppen egy veres-piros, a frisseségtől szinte gőzölgő marhalapocskát szeletelt hosszú késével. Egy vékony szeletet megmutatott nekünk. — Tessék megnézni, — mondta lelkesen, valósággal átszellemülten — milyen gyönyörű, rózsás a színe! Ebből egy rostonsült a legpompásabb eledel...

Elhittük neki. Holott eddig sohase gondoltuk volna, hogy egy marhalapoccka — bármilyen gusztusos is — valakit ilyen lelkesedésre ragadhasson.

HIREK

UJ KORMÁNYTANÁCSOS. Frankl Lajos bányászati igazgatót a kormányzó kormánytanácsosi címmel tüntette ki. A rendkívül jótékony, szakmai és társadalmi körökben nagyon népszerű, közismerten vallásos férfi kitüntetése széles körökben nagy megelégedést keltett.

GYERMEK GARDEN PARTY, a VII. ker. Nőegylet rendezi május 27-ikén, délután félöt órai kezdettel a Bethlen tér 2. számú hitközségi épület udvar és kert területén. Gyermekek, fognak közreműködni, leendő művészek, a jövő reményei. Olcsó helyárák, jegyek a helyszínen, Bethlen tér 2.

DR. LÓWY FERENCZ marosvásárhelyi főrabbi, a Szombat kitűnő cikkírója most töltötte be rabbi működésének negyvenedik évét. Az ottani hitközség úgy a templomban, mint a kultúrházban nagyobb szabású jubiláris ünnepséget rendezett tiszteletére.

ORVOSI HIR. Dr. Gross Mavro zág-rábi ismert speciálista, fürdőorvosi működését Rohitsch-Sauerbrunnban megkezdte.

BÓDY TIVADAR HALÁLA. Bódy Tivadar dr. Budapest volt polgármestere 66 esztendőskorában váratlanul elhunyt. Az ő érdeme volt, hogy a forradalmak utáni időben Budapest közigazgatása gyorsan tért vissza a rendes kerékvágásba. A polgármesterségtől való megválása után a Nova és a HÉV élére került és az ő nevéhez fűződik a Helyiérdekű Vasút nagyarányú fejlesztése és modernizálása. Budapest Fürdőváros R. T. egyik megalapítója és minden közérdekű ügy lelkes támogatója volt az elhunyt, akit a főváros mint a maga halottját szerdán d. u. 4 órakor temetett a központi városháza udvaráról.

LORD RUTHERFORD, az Academic Assistance Council elnöke közölte, hogy 178 Németországból elüldözött zsidó tudós számára nyílt lehetőség, hogy angliai egyetemeken zavartalanul folytathassák tudományos munkásságukat. A

Council köszönetét fejezi ki az angliai zsidóságnak azért, hogy 2500 fontot zsidó és nem-zsidó tudósok részére rendelkezésre bocsájtott. A Daily Telegraph e kérdésnek vezércikket szentelt, melyben többek között ezeket írja: „Ahogyan a flandriai menekültek, a Hugonották Franciaországból, az angliai textilipar fejlesztésén szereztek érdemeket, ugyanúgy a haladás németországi áldozatainak alkalma nyílik arra, hogy Angliában a tudomány különböző ágaiban, különösen a vegyészeten maradandót alkothassanak. Lord Rutherford egy, a Timeshez intézett levelében közli, hogy a kiüldözött zsidó tudósok közül Angliában máris többen végeztek jelentős kutatásokat és felfedezéseik gyakorlatilag értékesíthetők.

DR. FRIEDMANN IGNÁCNÉ a Wizo elnök asszonya palesztinai utjáról hazatért és nagy társadalmi és családi elfoglaltsága ellenére újra aktívan kezébe vette a Wizo vezetését. Tekintettel az idény előrehaladt voltára, ereci élményeiről már csak ősszel fog a Wizóban beszámolni.

AZ V. KER. IZR. NŐEGYLET máj 15-án délelőtt tartotta XXV.-ik közgyűlését. F. Fürth Margit titkári jelentésében vázolta az egyesület 1955.-ik évi munkáját, mely szerint a bevétel, mint a kiadás a 21.000 szám fölé emelkedik. 342 a felruházottaknak száma. 36.900 adag ebédet szolgáltatott ki a Népkonyha. Segélyekre 6000 pengőt adott ki az egyesület. Dr. Spitzer József a jelentés amaz állítására, hogy a nőegylet igyekezett „állásait megtartani“, megjegyezte, hogy sőt „új hadállást“ is szerzett a Szeretetotthonban, hol nyolc nő élvezi az otthon melegét. Dr. Blum Ödön meghatóttan üdvözölte a nőegylet vezetését, kikkel 25 évvel ezelőtt segített az együletet megalakítani. Bejelentette, hogy az V. ker. Körzet férfi szeretetotthont szándékozik létesíteni és kérte ehhez az egyesület segítségét, valamint a belmisszióhoz is. Eichbaum Mór né elnök főhászszerű zárószavai után felemelő emlékekkel szívükben távoztak a megjelentek.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG ÉS A PESTI CHEVRA KADISA előljárásságai elhatározták, hogy a hősök emléknapiján, május 27-én, vasárnap a világháború zsidó vallású hősi halottainak emlékére az emlékünnepeket a Hősök Emléktemploma előtt fogják megtartani. Délelőtt fél 9 órakor a Hősök Emléktemploma előtt ünnepi istentisztelet lesz, amelyen a teljes templomi énekkar kíséretében Lineczky Bernát főkantor fog funkcionálni és dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi fog emlékbeszédet mondani a világháború zsidóval-

lású hősi halottairól. A pesti izr. hitközség és a pesti Chevra Kadisa előljáróságai meghívták erre az alkalomra a polgári és katonai hatóságok képviselőit és testületileg fognak megjelenni a két előljárásnak, valamint a képviselőtestületnek tagjai és az összes felekezeti intézmények küldöttségei.

FELAVATTÁK HOLITSCHER BERNÁT SIRKÖVÉT. Május 13.-án, vasárnap délben avatták fel **Holitscher Bernátnak**, a Selyem- és Gyapjугyár Rt. zseniális alapítójának és vezérigazgatójának a sirkövét, a rákoskereszturi temetőben. Impozáns számban jelentek meg a megboldogult tisztelői, hogy a kegyelet adóját leróják. Ott láttuk Strausz Istvánt, a Legfőbb Áll. Számvevőszék ny. elnökét, dr. Sándor László ny. rendőrfőkapitányt, Kátona Bélát, Horváth Ákost, Kertész Pált, Holzer Andort stb. Megható volt, hogy a sírt nem csak özvegye, leányai és vejei, hanem a Leányárva-ház növendékei is körülállták, akiknek ő mindig igen nagy jótévőjük volt. A felavatás vallási ceremóniáját Ábrahámszon Manó főkántor, dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi végezték, utóbbi rendkívül megkapó beszédében kiemelte a megboldogult kiváló érdemeit úgyis, mint hazafi, úgyis, mint családapa, majd az igazgatóság nevében dr. Sándor László, a munkatársak és tisztviselői kar nevében Fried Béla kereskedelmi tanácsos és végül úgy a férfi, mint a női munkások nevében egy-egy férfi és női munkás emlékezett meg a kegyelet szavaival a kiváló munkaadóról és emberről.

AZ IZRAELITA SZÜNIDEI GYERMEKTELEP EGYESÜLET KÉRELME. Az Izraelita Szünidei Gyermektelep Egyesület évenként 7-800 fővárosi nyomorban szenvedő gyermeket visz el balatonboglári és diósjenői telepeire, hogy távol a főváros

forró légköréből kellő üdülésben és jó táplálékban legyen részük. Immár 24 éven át végezte kellő eredménnyel e nemes hivatását, mert az áldozatkész közönség mindig segítséget nyújtott ehhez. Ma azonban, midőn a kérelmezők száma megsokszorozódott, midőn a legkétségbeejtőbb helyzetben lévő szülők, — akik a száraz kenyeret sem tudják nyújtani gyermekeiknek, — ostromolják az egyesületet gyermekeik kihelyezése végett, — fájó szívvel kell megállapítani, hogy az egyesület ma nem képes a kívánalmaknak eleget tenni, mert hiányzik az ehhez való anyagi eszköz.

Jószívű emberek!

Ha eddig is segítettetek e számalomra méltó kis gyermekeken, azért ne hagyjátok el őket most sem és nyujtsatok módot ahhoz, hogy ezuttal is elmehessenek Diósjenő hegyei közé és a Balaton lelket és testet üdítő vizéhez, hogy gyenge, vézna testük pihenést és táplálékot találjon. Gondoljatok rájuk és mielőtt nyári üdülésre eltávoztok a fővárosból, hagyjátok itt részükre utraivalóul adományaitokat, hogy nekik is legyen nyaralásban részük: Adományok küldhetők az egyesület címére VII. Sip u. 12. és az Angol Magyar Bank, a Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főintézeténél levő folyószámlára, továbbá a postatakarékpénztár 254.18 sz. csekkszámára, vagy e lap kiadóhivatalához.

AZ IZR. SIKETNÉMAK ORSZ. INTÉZETE vezérelőbizottsága az intézet megdiszült névtelen megalapítójának és Kaszab Aladárnak, az intézet második megalapítójának, valamint jótévőinek emlékére a f. évi május hó 24.-én, csütörtök délelőtt 12 órakor a Hősök Emléktemplomában gyászistentiszteletet tart, melyre az érdeklődők ez uton is meghivatnak.

„Jeruzsálem“ és „Tel Aviv“

gyönyörű óceánjáró gyorshajókon bonyolódik le a palesztinai forgalom 95%-a. Miért? Mert útlevel és vizumelőírások tekintetében mi nyújtjuk utasainknak a legpontosabb útbaigazítást! Mert a két hajón a harmadik osztályon is szinte minden utast kitünően szellőzött, modern kényelemmel berendezett KÜLSŐ kabinban helyezünk el és minden utasunk kívánatára szigorúan rituális, a jeruzsálemi főrabbinátus ellenőrzése alatt készített ellátást kap!

Mert az utazás Budapesttől Triestig csupán 13 óra, Triesttől Jaffáig négy nap és 17 óra, tehát az utazás teljes időtartama alig több öt napnál — teljes kényelemben, kitűnő hajón!

Mert áraink ma is a régi alacsony árak, mert pompás óceánjárókon még mindig a legkisebb költségmegtérítés mellett nyugodtan indulhat Erec Izraelbe!

LLOYD TRIESTINO

THÖKÖLY UT 2

BUDAPEST

VÁCI UCCA 17

A GOLDBERGER SÁMUEL ÉS FIAI CÉG 150 ÉVES JUBILEUMA. Országos ünnepségek keretében ünnepelte a Goldberger Sámuel és Fiai cég fennállásának 150 éves jubileumát, amely alkalmából a cég ezidőszerinti főnöke, dr. budai Goldberger Leó állott az ünneplés központjában, aki a háború utáni években világhírre emelte az óbudai szorgalmas zsidó ösök alapította céget. Az ünneplés során Sztterényi József és Chorin Ferenc méltatták a vállalatot és elismeréssel adóztak a budai Goldberger család őseinek. Ama kevés kivételek közé tartozik ez a patricius zsidó család, amely mindvégig megmaradt zsidónak és a derék utódok igazolták, hogy kitartó, szorgalmas és becsületes munkával, valamint hozzáértéssel úgy is lehet a magyar közélet legmagasabb polcára jutni, hogy az ember megmarad zsidónak. Dr. budai Goldberger Leó, mint az OMIKE lelkes elnöke, a zsidó közélet terén is méltó maradt a budai Goldberger névhez és egész közéleti pályája a magyar zsidóság dicsőségének és megbecsülésének öregbitésére szolgál.

AZ ORSZÁGOS RABBIEGYESÜLET KÖZGYÜLÉSE. Az Országos Rabbiegyesület 1954. május 8-án rendes közgyűlést tartott a pesti rabbiság hivatali helyiségében. Az elnöki megnyitó után Stern Samu az Országos Iroda és a pesti izr. hitközség elnöke megköszönve az üdvözlést, kifejtette álláspontját, miszerint a rabbi a hitközség lelke, rabbi nélkül nincs hitélet és hitélet nélkül nincs hitközség. Arra törekszik, hogy a rabbi és a hitközség között tartós összhang és megértés legyen. Ezt célozza a kongresszusi pótstatutum is, melyet tető alá akar hozni. A mai viszonyok között nem lehet mindent egyszerre megvalósítani, hiszen az életben mutatkozó kivánalmak szerint az országos képviselőtestületnek módjában áll azt tovább módosítani. Szolgáljon ez a tervezet az egész magyar zsidóság üdvére.

A közgyűlés által lelkesen fogadott enunciació után dr. Groszmann Zsigmond pesti rabbi, egyesületi titkár jelentése számolt be a tavaly elkészített és hatósági jóváhagyást várt új alapszabályokról, valamint azon munkáról, melyet az Országos Rabbiegyesület tagjai fejtettek ki a napirenden levő pótstatutumok előkészítésénél.

Ezek után a közgyűlés lelkesedéssel fejezte ki csatlakozását a békés munka szelleméhez és azon irányzathoz, melyet az elnökség és a szervezeti bizottságban dolgozó rabbik követtek. A közgyűlés a

Hősök Emléktemplomában tartott esti istentisztelettel zárult.

AZ ANGLO-DANUBIAN LLOYD JUBILEUMA. A napokban ünnepelte az Anglo-Danubian Lloyd Biztosító Társaság magyarországi intézete itteni működésének tízéves jubileumát. Ebből az alkalmából szombat este a Royal pálmateremben az összes alkalmazottak bevonásával nagyszabású bankett volt, amelyen a társaság vezérigazgatója, Freiherr von Reichenhausen (Bécs) is megjelent. Lelkesen ünnepelték Rudas Endre igazgatót, aki az itteni fiók megalapításától kezdve vezeti nagy hozzáértéssel és szakavatott üzleti politikával. Sikerült elérnie, hogy egyik legjobban megalapozott és legjobb névnek örvendő biztosítója lett az országnak. A mai súlyos viszonyok mellett díjbevételeit még fokozni is tudta. Az egyedüli intézet, amely a megbiztosítást meghonosította. Munkatársai Vas aligazgató és Dános Zsigmond vezértitkár, valamint dr. Geyer Albert elvbarátunk, mint a szervezési osztály főnöke, működnek sikeresen. Rudas Endre vezérigazgató vezeti egyébként a 110 éves Janus biztosítót, amely — mint beavatott forrásból értesülünk — most erőteljesen kapcsolódik be a zsidó vonatkozású népbiztosításokba.

**Füüdöruhák és kellékek,
füügönyök, füügönykelmék
kézimunka cikkek, fonál,
szönyegszövö anyagok,
kötött és szövöttárúk**

**legolcsóbb bevásárlási helye
a s z a k m á k n a k**

**Füüdöruhák . . . 1.60-tól
Pulloverek . . . 1.80-tól**

**S Z E K E R E S
B U D A P E S T,
R á k ó c z i - u t 6 3.**

Felölös szerkesztö és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenö u. 43.

**Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengö, egyszerű papíron 20 pengö.
Postatakarékszám 16.760**

Neufeld Zoltán (PANNONIA) avomda Budapest. VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09.